

ZWYCZAJE I TRADYCJE WIELKANOCNE

Opracowała: Wiesława Mastowska

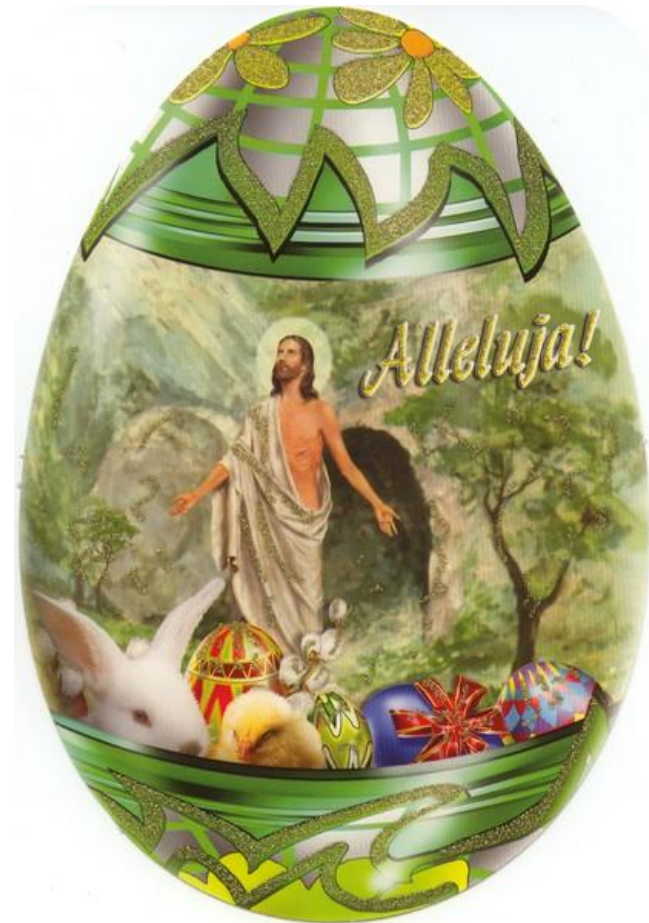

WIELKANOC

Najważniejsze i najstarsze święto chrześcijaństwa, obchodzone na pamiątkę Zmartwychwstania Chrystusa. Początkowo w dniu żydowskiej Paschy, a od soboru w Nicei (325 r.) w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca (tj. między 21 marca a 25 kwietnia).

Obchody religijne Wielkanocy rozpoczyna odbywająca się wczesnym rankiem procesja i msza, w Kościele katolickim zwana rezurekcją, a w prawosławnym – jutrznią. W tym dniu spożywa się uroczyste śniadanie w gronie

Wielkanoc wieńczy okres Wielkiego Postu i poprzedzający ją Wielki Tydzień. Jest czasem radości – symbolizuje ją biały kolor szat liturgicznych.

Z Wielkanocą wiążą się liczne religijne i ludowe obrzędy: święcenie pokarmów, pisanki, śmigus-dyngus. Święta Wielkanocne mają bogatą tradycję.

Są niezwykle barwne,
towarzyszy im wiele obrzędów.

TRADYCJA I ZWYCZAJ

Tradycja (z łacińskiego traditio - "przekaz"), przekazywane z pokolenia na pokolenie treści kulturowe (poglądy, wierzenia, sposoby myślenia, normy postępowania, obyczaje), które dana społeczność wyróżnia spośród całokształtu dziedzictwa kulturowego jako ważne i niezbędne do kształtowania teraźniejszości i przyszłości. Oznacza również proces przekazywania tych treści w danej zbiorowości.

Tradycja narodowa warunkuje ciągłość historyczną narodu, a zarazem wywiera wpływ na jego dalsze losy.

Zwyczaj – sposób zachowywania się lub czynności wykonane w określonych sytuacjach według pewnego wzoru określonego przez kulturę.

PALMY WIELKANOCNE

Wielki Tydzień zaczyna się Niedzielą Palmową. Kiedyś nazywano ją kwietną lub wierzbą. Palmy – różgi wierzbowe, gałązki bukszpanu, malin, porzeczek – ozdabiano kwiatkami, mchem, ziołami, kolorowymi piórkami. Po poświęceniu palmy bito się nią lekko domowników, by zapewnić im szczęście na cały rok. Potknięcie jednej poświęconej bazi wróżyło zdrowie i bogactwo. Zatknięte za obraz lub włożone do wazonów palmy chroniły mieszkanie przed nieszczęściem i złośliwością sąsiadów.

ŚWIĄTECZNE PORZĄDKI

Przed Wielkanocą robimy wielkie świąteczne porządki nie tylko po to, by mieszkanie lśniło czystością.

Porządki mają także symboliczne znaczenie – wymiatamy z mieszkania zimę, a wraz z nią wszelkie zło i choroby.

TOPIENIE JUDASZA

Kolejnym ważnym dniem Wielkiego Tygodnia jest Wielka Środa. Młodzież, zwłaszcza chłopcy, topili tego dnia Judasza. Ze słomy i starych ubrań robiono wielką kukłę, którą następnie wleczono na tańcachach po całej okolicy. Przy drodze ustawiali się gapie, którzy okładali kukłę kijami. Na koniec wrzucano „zdrajcę” do stawu lub bagienka. Wymierzanej w ten sposób sprawiedliwości stawano się zadość.

WIELKIE GRZECHOTANIE

Kiedy milkły kościelne dzwony,
rozlegat się dźwięk kotatek.
Obyczaj ten był okazją do
urządzania psot. Młodzież
biegała po mieście z
grzechotkami, hałasując i
strasząc przechodniów.

Do dziś zachował się zwyczaj
obdarowywania dzieci w
Wielkim Tygodniu
grzechotkami.

POGRZEB ŻURU

Ostatnie dwa dni postu były wielkim przygotowaniem do święta. W te dni robiono „pogrzeb żuru” – potrawy spożywanej przez cały post. Kiedy więc zbliżał się czas radości i zabawy, sagany żuru wylewano na ziemię.

WIESZANIE ŚLEDZIA

W równie widowiskowy sposób rozstawano się też ze śledziem – kolejnym symbolem wielkiego postu. Z wielką radością i satysfakcją „wieszano” go, czyli przybijano rybę do drzewa. W ten sposób karano śledzia za to, że przez sześć niedziel „wyganiał” z jadtospisu mięso.

ŚWIĘCONKA

Wielka Sobota była dniem radosnego oczekiwania. Koniecznie należało tego dnia poświęcić koszyczek (lub wielki kosz) z jedzeniem. Nie mogło w nim zabraknąć baranka (symbolu Chrystusa Zmartwychwstałego), mięsa i wędlin (na znak, że kończy się post). Święcono też chrzan, – bo „gorycz męki Pańskiej i śmierci została zwyciężona przez słodycz zmartwychwstania”, masło – oznakę dobrobytu – i jajka – symbol narodzenia. Święconkę jadło się następnego dnia, po rezurekcji. Tego dnia święcono też wodę.

SPECJALNIE DLA DZIEWCZĄT

Uwaga dziewczyny, – jeżeli w Wielką Sobotę obmyjecie twarz w wodzie, w której gotowały się jajka na święconkę, to znikną piegi i inne mankamenty urody!

WIELKA NIEDZIELA DZIEŃ RADOŚCI

W Wielką Niedzielę poranny huk petard i dźwięk dzwonów miał obudzić śpiących w Tatrach rycerzy, poruszyć zatwardziane serca skąpców i złośliwych sąsiadów. Po rezurekcji zasiadano do świątecznego śniadania. Najpierw dzielono się jajkiem. Na stole nie mogło zabraknąć baby wielkanocnej i dziada, – czyli mazurka.

LANY PONIEDZIAŁEK

Lany poniedziałek, śmigus-dyngus, święto lejka – to zabawa, którą wszyscy doskonale znamy. Oblewać można było wszystkich i wszędzie. Zmoczony tego dnia panny miały większe szanse na zamążpójście. A jeśli któraś się obraziła – to nieprędko znalazła męża. Wykupić się można było od oblewania pisanką – stąd każda panna starała się, by jej kraszanka była najpiękniejsza. Chtopak, wręczając tego dnia pannie pisanek, dawał jej do zrozumienia, że mu się podoba.

www.wiocha.pl

OJ, BYŁ
PRZYMROZEK...

SZUKANIE ZAJĄCZKA

Wyrazem wielkanocnej radości rodziny może być po zakończeniu śniadania, wspólna zabawa – zwana szukaniem zajączka, czyli matej niespodzianki dla każdego.

WIELKANOCNE JAJO

Jajo – króluje na wielkanocnym stole, jest symbolem życia i odrodzenia. Tradycja pisanek i dzielenia się święconym jajkiem sięga daleko w przeszłość. Już starożytni Persowie wiosną darowali swoim bliskim czerwono barwione jaja. Zwyczaj ten przyjęli od nich Grecy i Rzymianie. Rumuńskie przysłowie ludowe mówi: „Jeśli my, chrześcijanie zaprzestaniemy barwienia jaj na czerwono, wówczas nastąpi koniec świata”. Czerwone pisanki mają ponoć moc magiczną i odpędzają złe uroki, są symbolem serca i miłości. Jajko jest formą najbardziej doskonałą. Zawiera wszystkie konieczne dla odżywienia organizmu składniki:

białko, tłuszcz, sole mineralne i witaminy. Ma około 100 kalorii.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

